

B en W-voorstel

portefeuillehouder
Burgemeester

begrotingsprogramma
5 Bestuur & Veiligheid

draagt bij aan Global Goal(s)
 17 Partnerschappen om doelstellingen te bereiken

b en w-vergadering

agendapunt

bijlage(n)
5

rol raad

Ter kennisneming

onderwerp

Oprichting Openbaar Lichaam RegioAN

INHOUD VOORSTEL

- Kennisnemen van de volgende conceptvoorstellen:
 - De *Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen 2020*;
 - de *Visie Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio*, als basis voor de profilering van de regio en onderbouwing van de keuze voor opgaven op de Regionale Agenda;
 - de *Contouren voor de Regionale Agenda 2021*;
 - het *Bedrijfsplan Versterkte Regio*;
- Bovengenoemde conceptvoorstellen nu ter kennisneming zenden aan de raad vooruitlopend op de te plannen derde raadsontmoeting.

1 Wat is de aanleiding?

Met de versterkte samenwerking wordt beoogd een goede uitgangspositie voor de regio te creëren waarbinnen gewerkt kan worden aan een verdere ontwikkeling van de RegioAN. Hierbij geldt dat de stedelijk ontwikkeling in balans moet zijn met een goed leefklimaat. In dit voorstel en in de bij dit voorstel gevoegde bijlagen wordt een bijdrage geleverd aan bovengenoemde Global Goals.

In de oriënterende vergadering van de raad van 17 september 2019 heeft uw college de raad geïnformeerd over het door de stuurgroep Regionale Versterking opgestelde plan van aanpak. Als volgende stap in het versterkingsproces heeft de stuurgroep de contouren geschetst voor een versterkte samenwerking in de regio. De Contourennotitie diende als basis voor het uitwerken van concrete voorstellen, die in de eerste week van april 2020 naar de regiogemeenten zouden worden gestuurd.

Deze Contourennotitie heeft uw college op 4 februari jl. met de raad besproken en heeft geleid tot een gezamenlijke zienswijze, welke is gezonden aan de stuurgroep Regionale Versterking.

Zienswijze Rheden

In de zienswijze is een aantal aandachtspunten meegegeven, die wij hieronder puntsgewijs zullen toelichten:

- De opbouw van de Contourennotitie*
Ons voorstel om de inleiding te herschrijven op basis van de geschetste urgentie is overgenomen;
- De urgentie van een versterkte samenwerking*
Ons voorstel om een nadere detaillering te geven over de urgentie van de samenwerking is overgenomen;
- Regionale opgaven*
Er is ten dele tegemoet gekomen aan ons verzoek om een nadere uitwerking op de vermeende tegenspraak tussen een gezamenlijk (langdurig) commitment en langjarige opgaven enerzijds en facultatieve, jaarlijkse deelname aan opgaven anderzijds.
De duidelijke omschrijving over nut, noodzaak, het financiële perspectief en de basisstructuur biedt voldoende vertrouwen om een robuuste samenwerking tegemoet te zien.
- Het verzoek om de raden meer te betrekken bij het formuleren van de kaders voor de regionale opgaven en de wijze waarop de samenwerking gestalte gaat krijgen*

De regio-agendacommissie voorziet in onze vraag omdat uw raad onderwerpen kan inbrengen voor regionale opgaven en het bestuur van het openbaar lichaam ook kan adviseren.

- *De ambitie van de regio*
Ons voorstel om in de Contourennotitie te spreken over een positieve ontwikkeling van werk- en woongelegenheid met daarnaast een versterking van de leefbaarheid, is overgenomen.

De Contourennotitie is vervolgens uitgewerkt in een viertal documenten, die u als bijlage bij dit voorstel aantreft:

- de *Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen 2020*;
- de *Visie Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio*;
- de *Contouren voor de Regionale Agenda 2021 en verder*;
- het *Bedrijfsplan Versterkte Regio*;

De planning in het Versterkingsproces voorzag in een gezamenlijke raadsbijeenkomst op 23 maart jl., toezending van de voorstellen in de eerste week van april en behandeling in de raden voor de zomer. Dit beoogde proces moest evenwel aangepast worden in verband met de uitzonderlijke omstandigheden, waarin wij momenteel leven.

De stuurgroep heeft daarom voorgesteld – mede op verzoek van de raad van Rheden – alsnog een derde raadsbijeenkomst te organiseren na de zomer, waarna ook besluitvorming van de colleges en raden zal worden gevraagd.

Daarnaast zijn de conceptvoorstellen nu aan uw college gezonden met daarbij het verzoek deze stukken ter kennisneming door te geleiden naar de raad.

2 Wat is het bestaand beleid c.q. kader?

- Gemeentewet
- Wgr
- Regeling Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region
- Beleidsnotitie samenwerkingsverbanden gemeente Rheden

3 Wat willen wij bereiken op de genoemde Global Goal(s)?

Met de beoogde versterkte samenwerking kan de gemeente Rheden samen met de andere regiogemeenten werken vanuit één leidend principe: kwalitatieve groei, voor een stedelijke ontwikkeling die in balans is met een groen en ontspannen leefkwaliteit. En waarbij voor de regio typische landschappelijke en culturele waarden behouden blijven en versterkt worden.

4 Wat gaan wij ervoor doen?

De samenwerking tussen de gemeenten in de Regio Arnhem Nijmegen omvat een versterking van de slagkracht in de gemeentelijke taken, met zeggenschap van de raden over de opgaven in de regionale agenda. Uitgangspunt voor de regionale samenwerking in de Regio Arnhem Nijmegen is dan ook een opgabeverichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen. De gemeenten voorzien de opgaven van afdoende middelen en een helder mandaat, zodat bestuurlijk opdrachtgevers daarop slagvaardig kunnen handelen.

Het regioprogramma bevat voor iedere opgave een opdrachtformulering die is uitgewerkt in samenwerking met andere betrokken overheden en maatschappelijke partners.

Een regiobestuur en regiobureau zorgen ervoor dat de 18 gemeenten samen kunnen werken aan de opgaven. Bestuur en bureau richten zich op het voorbereiden, faciliteren, bewaken en monitoren van de opgave-programma's. Ook zorgen zij voor afstemming tussen deze opgaven, waar nodig.

Iedere deelnemende gemeente draagt bij aan de financiering van het regiobestuur en het regiobureau. Het regiobureau is compact maar robuust en zorgt ook voor de profilering en positionering van de regio, het tijdig zien en vertalen van nieuwe opgaven en kansen voor de regio en de ondersteuning en advisering van colleges en raden bij het regionale werk.

Het regiobestuur wordt geadviseerd door een regio-agendacommissie en een maatschappelijk adviesforum. Regionale college- en raadsontmoetingen voorzien in de behoefte aan informatie, netwerken en kennisuitwisseling.

Op deze wijze blijft de raad maximaal geïnformeerd over regionale ontwikkelingen en heeft zij de mogelijkheid haar inbreng daarvoor kenbaar te maken.

De Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen 2020 (de GR)

De GR omvat regionale samenwerking op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

Het betreft net als de bestaande GO-regeling een samenwerking op collegeniveau, dus zónder overdracht van raadsbevoegdheden. De regeling voorziet in een Algemeen Bestuur waarin het college van iedere deelnemende gemeente 1 lid afvaardigt en een Dagelijks Bestuur van 3 leden, dat het functioneren van het Algemeen Bestuur ondersteunt. Arnhem of Nijmegen levert in ieder geval één lid van het Dagelijks Bestuur.

Het aantal stemmen per lid van het Algemeen Bestuur per gemeente wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel:

- Tot 20.000 inwoners: 1 stemmen
- 20.000-49.999 inwoners: 2 stemmen
- 50.000-99.999 inwoners: 3 stemmen
- Meer dan 100.000 inwoners: 4 stemmen

In afwijking op deze stemverdeling worden besluiten over de begroting en jaarrekening genomen met een gekwalificeerde (2/3) meerderheid van stemmen. Een besluit is aangenomen, wanneer de meerderheid van stemmen ook de meerderheid van de inwoners van de regio vertegenwoordigt.

Voor de instelling van de regio-agendacommissie en de maatschappelijke adviescommissie voorziet de regeling in artikel 15 en 16 in de mogelijkheid adviescommissies en bestuurscommissies in te stellen.

Een netwerkdirectie van gemeentesecretarissen draagt zorg voor het ambtelijk opdrachtgeverschap en de capaciteit in de opgaven. De opgaven worden in 2 rondes aan de raad aangeboden. De werkwijze zoals vastgelegd in de nieuwe GR-tekst, is nader uitgewerkt en gedetailleerd in een Bedrijfsplan.

Toestemming gemeenteraad

Op grond van artikel 1 lid 3 van de Wgr moet het college voor het treffen van de gemeenschappelijke regeling toestemming vragen aan de raad. Deze toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

Bedrijfsplan Versterkte Regio

De besturing van de regio kent vijf basisprincipes:

1. Slagkracht

Bij de samenwerking in de regio staat het werken aan opgaven centraal, waarmee de regio een uitvoeringsgericht samenwerkingsverband wordt. Een regiobestuur en een Regiobureau richten zich op het voorbereiden, faciliteren, bewaken en monitoren van de opgaveprogramma's. Het Regiobureau werkt aan sturing en afstemming van de opgaven en aan de profilering en positionering van de regio. Aan het regiobestuur wordt deelgenomen door iedere gemeente. Ook de voorbereiding van en sturing binnen de opgaven zorgt voor slagkracht. Bij het voorleggen van de regionale agenda aan de raden is de begroting per opgave concreet uitgewerkt.

2. Flexibel

De gemeenteraden van de regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven en dragen geen raads- of beleidsbevoegdheden over. In deze beide opzichten is de samenwerking in de versterkte regio flexibel.

3. Robuust

Het Regiobureau is compact maar robuust: het samenwerken, ontmoeten en kennisdelen wordt gefaciliteerd, het opgavegericht werken wordt ondersteund, de regionale agenda wordt voorbereid en ook de aanwezigheid van de regio in lobbycircuits. Alle gemeenten doen mee aan het regiobureau.

4. Transparant

De opgaven kennen hun eigen organisatie en financiën en het regiobureau zorgt ervoor dat de opgaven goed zijn voorbereid. Hierdoor wordt voor onze gemeente heel transparant wat we uitgeven aan de basis, wat we bijdragen aan de opgaven en wat anderen aan de opgaven bijdragen.

5. Ontmoeting

Het Regiobureau faciliteert samenwerking, ontmoeting en kennisdeling zowel voor raden, collegeleden als ambtenaren.

Vanuit deze vijf basisprincipes is de governance uitgewerkt in de GR en een uitgebreid Bedrijfsplan.

Visie Groene Metropoolregio

Diverse lokale opgaven vergen regionale oplossingen en deze oplossingen kunnen sneller en beter bereikt worden als wordt samengewerkt met andere partijen. Belangrijke partners zijn zowel maatschappelijke partijen zoals kennisinstellingen en het bedrijfsleven, als andere overheidsorganen zoals de Provincie, het Rijk en Brussel.

Deze partijen kennen een schaarste vraagstuk t.a.v. de besteding van hun aandacht en middelen. Om gezien te worden is het van belang om onderscheidend en herkenbaar te zijn tussen de (inter)nationale regio's: een goede positionering wordt in het Visiedocument beschreven.

Het fundament van de visie is de regionale identiteit, het DNA. Die vormt de basis van de positionering. Vertrekpunt vormen prachtige landschappen, brede rivieren, steden en dorpen en ook de trotse en ondernemende inwoners en ondernemers, die barsten van de ambitie en de energie. De visie schetst de regio als economische motor van Gelderland, als grootste stedelijke regio buiten de Randstad met eigen talenten en topsectoren, onze innovaties en als regio met circulariteit in het DNA.

De ambitie is gericht op de welvaart en het welzijn van de inwoners in de eigen regio, waarbij de regio zich verbindt met andere regio's (nationaal en internationaal). Samen met partners als de Provincie en The Economic Board draagt de regio bij aan de regionale opgaven, aan nationale opgaven, aan de nieuwe Europese doelen. De regio koestert daarbij een stevige ambitie: samen doorgroeien naar een groene metropoolregio met internationale betekenis; zichtbaar als de circulaire topregio van het land en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving. Wil de regio het voorbeeld zijn voor kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.

De regionale ambitie kan als volgt worden samen gevat:

- we positioneren ons als dé groene metropoolregio van ons land
- we profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050
- we werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans

Contouren voor de Regionale Agenda 2021 en verder

Naast de bekende uitdagingen op het gebied van verstedelijking, werk en bereikbaarheid, komen er nieuwe opgaven op het terrein van: klimaat, duurzame energie, circulariteit, inclusiviteit en gezondheid. Deze uitdagingen vragen bij uitstek om een regionale aanpak om de typische balans te behouden tussen regionale groei enerzijds en een ontspannen leefklimaat anderzijds.

Om slagkracht en legitimatie te kunnen verenigen is gekozen voor een opgavegerichte samenwerking, via een jaarlijks voortschrijdende Regionale Agenda met een beperkt aantal maatschappelijke opgaven. De gemeenteraden beslissen jaarlijks aan de hand van een concrete opdrachtformulering over deelname aan die opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering wordt meegegeven.

De opgaven hebben een logische samenhang vanuit de hierboven geformuleerde ambitie. Die ambitie is nader uitgewerkt en onderbouwd in het visiedocument en er zijn 9 uitdagingen geformuleerd. Dat zijn de uitdagingen die in de opgaven uit de Regionale Agenda worden meegenomen.

Een opgave op de Regionale Agenda moet voldoen aan de volgende kenmerken:

- een positieve bijdrage aan versterking en ontwikkeling van de regionale ambities die aansluiten bij ambities uit de lokale collegeprogramma's en de agenda's van hogere overheden;
- het betreft een integrale maatschappelijke ambitie, die verbinding legt tussen meerdere hierboven genoemde maatschappelijke vragen en die leidt tot concrete resultaten;
- de opgave vereist allianties met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau;
- er is sprake van toegevoegde waarde op regionaal niveau, met lokale impact in meerdere gemeenten (die door de regionale aanpak in hun ontwikkeling worden gestimuleerd).

Op grond van deze criteria zijn er nu vijf opgaven in beeld gebracht:

- **Groene groeiregio**
- **Productieve regio**
- **Verbonden regio**
- **Circulaire regio**
- **Ontspannen regio**

De uitvoering van deze opgaven wordt opgavegericht georganiseerd, door alle relevante vakdisciplines en alle betrokken partners direct bijeen te brengen in bestuurlijke en ambtelijke opgaveteams.

Begroting

De huidige bijdrage van de gemeenten aan de RegioAN bedraagt € 1,88:

- € 1,00 voor the Economic Board;
- € 0,88 voor proces- en bureaunkosten.

De voorgestelde nieuwe begroting van de GR Regio Arnhem-Nijmegen kent een andere opbouw. De begroting bestaat uit twee onderdelen: procesgeld en opgavegeld.

Procesgeld

Procesgeld is bedoeld voor de structurele proces-en bureaunkosten van de GR. Dit geld is onder meer bestemd voor de bemensing van het Regiobureau, communicatie- en lobbykosten en het financieren van ontmoetingen. Dit budget komt als basisfinanciering uit de bijdragen van de deelnemende gemeenten. Elke deelnemende gemeenten betaalt jaarlijks € 2,50 per inwoner aan procesgeld, naast de €1,00 per inwoner als bijdrage voor The Economic Board.

Opgavegeld

Voor het opgavegeld geldt een andere wijze van financiering. Elke opgave kent een eigen begroting en legt verantwoording af over de besteding van de middelen. De kosten voor een opgave worden verdeeld naar rato van het inwonertal van de deelnemende gemeenten. In het bedrijfsplan worden op bladzijde 23 alle spelregels, die als uitgangspunten dienen, uitgebreid toegelicht.

De begroting van de GR zal aangeboden worden via de reguliere cyclus, die geldt voor de verbonden partijen. Dit betreft de bureau- en proceskosten (inwonersbijdrage). De financiële consequenties worden vervolgens in de Kadernota verwerkt. Tegelijkertijd wordt een eerste concept-opgavebegroting aangeboden. Hiermee kunnen de gemeenten alvast het opgavegeld reserveren in de begroting. In het najaar kunnen de uitgewerkte opgaven, na aanbieding aan de gemeenteraden, verwerkt worden in de meerjarenbegrotingen van de gemeenten.

5 Wat zijn de financiële consequenties?

Zoals hiervoor aangegeven bevatten de voorstellen een verhoging van de gemeentelijke bijdrage: inwoner.

Procesgeld

De huidige totale bijdrage aan het GO Arnhem-Nijmegen voor proces- en bureaunkosten bedraagt op dit moment € 688.396.

De verwachte proces- en bureaunkosten van de nieuwe GR bedragen € 1.925.000, zoals hierboven toegelicht. De bijdrage per inwoner zal dan € 2,50 per jaar bedragen. Dat betekent een verhoging van de bijdrage met € 1,62 per inwoner, totaal € 70.927.

In het coalitieakkoord "Rheden geeft energie" is rekening gehouden met een structurele verhoging van het budget voor versterking van de regionale samenwerking, totaal € 47.000. Wij stellen voor het resterende bedrag, totaal € 23.927, te melden in de Kadernota 2021.

De bijdrage voor The Economic Board blijft ongewijzigd, namelijk €1,00 per inwoner.

Inzicht verloop beschikbaar budget	Structureel/ incidenteel	2020	2021	2022	2023
Budget	S		85.528		
Af: aangegane verplichtingen					
Bij: inkomsten					
Beschikbaar			85.528		
Gevraagd budget			109.455		
Nog beschikbaar te stellen in de kadernota 2021.			23.927		

Opgavegeld

De stuurgroep gaat er daarnaast vanuit dat een bedrag van € 3,00- € 7,00 per inwoner nodig zal zijn voor de uitvoering van de opgaven en gereserveerd zal moeten worden in de lokale begrotingen. De stuurgroep baseert dit bedrag op de middelen die in de afgelopen jaren via de 'collectezakmethode' zijn vergaard voor projecten van de PFO's. Ook Rheden heeft aan projecten incidenteel bijgedragen maar het bedrag was beduidend lager doordat Arnhem, Nijmegen en de provincie een groot deel van de kosten voor hun rekening namen. De bijdrage kan op drie manieren plaats vinden:

- Een financiële bijdrage
- Inbreng van projecten cq activiteiten die bijdragen aan de regionale opgave
- Inzet van medewerkers voor de regionale opgave

De gemeente Rheden voert met haar medewerkers activiteiten en projecten uit die bijdragen aan de bovenvermelde opgaven. Het is op dit moment onduidelijk of dergelijke - min of meer *reguliere* - uitgaven en inzet als zodanig kunnen worden verrekend. Personele inzet specifiek en uitsluitend voor een regionale Opgave (bijvoorbeeld detachering van een opgave manager) kan in ieder geval worden verrekend.

De dekking van de opgaven zal moeten komen uit de lopende begroting.

Eigen bijdrage per inwoner

De gevolgen van de voorstellen voor de bijdrage per inwoner in de huidige en toekomstige situatie kunnen als volgt worden weergegeven, waarbij de bijdrage voor The Economic Board in de nieuwe situatie wordt toegevoegd aan het procesgeld:

	Proces- en bureaunkosten (€ per inwoner)	Opgavegeld (€ per inwoner)	Economic Board (€ per inwoner)	Totaal
Huidige bijdrage (structureel)	0,88	-	1,00	1,88
Voorgestelde bijdrage (structureel)	2,50	3,00 – 7,00	1	6,50 – 10,50
Verhoging (structureel)	1,62	3,00 – 7,00	1	4,62 – 8,62

6 Wat zijn de risico's?

Bij elke opgave zal eerst gekeken worden of deze gerealiseerd kan worden door bijvoorbeeld inzet van eigen personeel en/of inzet van reguliere projecten.

7 Wat is het draagvlak voor dit voorstel?

Binnen de bestaande samenwerkingen en de colleges en raden in de regio bestaat groot commitment voor de versterking van deze samenwerking.

8 Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd?

Communicatie over deze voorstellen zal plaatsvinden na besluitvorming over de definitieve besluitvorming in het najaar. Wij geven u in overweging de stuurgroep nu reeds te berichten dat de gemeente beperkt middelen beschikbaar heeft voor de Opgaven. Dit kan wellicht anders zijn wanneer wij projecten/ activiteiten die bijdragen aan de Opgaven bij wijze van bijdrage in kunnen brengen.

9 Wordt er een evaluatie uitgevoerd?

Er is geen sprake van een evaluatie nu de bijgevoegde voorstellen -welke ter kennisname zijn voorgelegd - zich nog in de conceptfase bevinden.

De Steeg,